

Dra *Simona Aichnera*, knížete biskupa Brixenského, známé *Compendium iuris ecclesiastici* vyšlo r. 1900 v devátém doplněném vydání péčí jeho generálního vikáře Dra Theodora Friedleho. — Ústavnímu právu církevnímu dostalo se nového spracování dvěma spisy v Římě vyšlými; jsou to *Institutiones iuris ecclesiastici publici, quas iuxta methodum Card. Tarquini tradebat in schola institutionum canonicarum P. Marianus De Luca S. J.* nunc textus decretalium professor in universitate gregoriana (Vol. I., 1901) a *Juris publici ecclesiastici elementa auctore F. Solieri*, apud s. Apollinarem et in instituto s. Congr. de propaganda fide iuris ecclesiastici professore (1900). — Dr. *J. B. Sägmüller*, professor theologie na universitě Tubinské, vydal *Lehrbuch des katholischen Kirchenrechts*; I. díl (Freiburg in Breisgau, 1900, str. 144) obsahuje úvod, nauku o církvi a o církevní politice, pak prameny církevního práva.

Henner.

Katholisches Eherecht. Nach dem hinterlas. Manusk. des † geistl. Rates u. Lycealprof. Dr. Johann Anton Englmann, bearbeitet von *Ludwig Stingl*, Priester der Diöz. Regensburg, 1901 8. Str. XV. a 459. Englmann (1817 až 1886) byl posléze profesorem církevního a bavorského správního práva na královském lyceu v Řeznu. R. 1853 obstaral 11. vydání Schenklových *Institutiones iuris ecclesiastici*; jako učitel byl velice vážen. Různým přáním projeveným se strany jeho bývalých žáků po vydání jeho přednášek o církevním právu, zejména pak o právu manželském, vyhověl Stingl 14 let po smrti učitelově. Z předmluvy knihy shora naznačené dovídáme se, že rukopis Englmannův nebyl úplný, že zejména scházela nauka o dispensích z překážek manželských a o řízení ve věcech manželských. Stingl tedy mezery doplnil, bral ohled k upravení manželství novým občanským zákoníkem německým a k partikulárním předpisům platným v diecési Řezenské, i přidal celou řadu formulářů potřebných v praxi ve věcech manželských (str. 408--436). Pietu osvědčenou oproti učiteli vydáním jeho přednášek nutno uznati. Spis sám v leckterém ohledu praktickým potřebám vyhoví, vydání jeho ale s ohledem na přehojnou literaturu německou o právu manželském nutné nebylo. Co se spracování látky týká, pokrok nějaký znamenati nelze. Třeba přehled použité literatury udaný na str. XIV. a XV. uvádí 45 děl, přece zaráží a jest přímo nepochopitelné, jak nejcennější díla z německé literatury o právu manželském od r. 1875 tak bohatě vzkvétající a na historických základech zbudované mohla v německém spisu býti opomenuta a v detailním spracování býti ignorována. Neomlouvá v tomto ohledu nikterakž okolnost, že se vlastně vydává spis Englmannův dle stavu jeho z r. 1886; vždyť Stingl přihlíží sám k novému občanskému zákoníku a k novějším církevním předpisům; neomlouvá ani okolnost, že spis určen v první řadě pro praxi vždyť se ve spisu nalézá hojnost historických dat dnes nepraktických, jimž ale nedostalo se žádného propracování. Nízká cena M. 2.80 rozšíření spisu zajisté mnoho přispěje.

Henner.

Emerich Bielik, k. u. k. Feld-Consistorial-Secretär, *Geschichte der k. u. k. Militär-Seelsorge u. des apostolischen Feld-Vicariates*. Wien, 1901. Str. VIII. a 373. Jest to podrobné vypsání dějin i nynějšího stavu duchovní správy ve vojsku rakousko-uherském, po stránce věcné i osobní, při čemž se podává i schematismus nynějších duchovních vojenských. Ježto spis sepsán na rozkaz nynějšího apoštolského polního vikáře Belopotockého, přístupny byly autorovi zejména vojenský archiv a registratura říšského ministerstva vojenství, čímž zprávy podané získávají na autentičnosti. V první části (str. 9--82) vypsána doba až do r. 1773, kdy 1. prosince nejvyšším rozhodnutím byl zřízen zvláštní polní vikariát a sloučen s biskupstvím v Novém Vídeňském Městě, což brevem papeže Klementa XVI. ze dne 22. prosince 1773 bylo církevně schváleno i blíže provedeno. Dějiny zřízeného takto polního vikariátu obsaženy pak v části II. (str. 83 nsl.) do nejmenších podrobností. Přeh-

hled nejdůležitějších dat o vojenské duchovní správě po stránce právnické má již Rittnerovo Církevní právo katolické I., str. 221—223, ku kterému v této příčině poukazujeme, dodávajíce, že papežským brevem ze dne 18. prosince 1891 bylo právo císaře uznáno, by ustanovil, kdo podléhá vojenské duchovní jurisdikci, a že stav duchovenstva vojenského v době míru jest nyní poněkud pozměněn oproti udáním v učebnici řečené obsaženým, ježto jest nyní 32 římskokatolických kurátů, 1 řecko-katolický vojenský arcipryšt (od r. 1896), 39 římskokatolických a 11 řeckokatolických vojenských kaplanův a 28 duchovních profesorů, kterýžto větší počet se vysvětluje tím, že vyučování náboženství jest nyní ve všech vojenských vzdělávacích a vychovávacích ústavech obligátní vyjma akademii Tereziánskou a technickou. Při vojsku pozemním obnáší pak úhrnný počet katolického duchovenstva v míru 138, k tomu přistupuje 10 duchovních řeckovýchodních a 8 protestantských; při marině působí duchovních 9. Záhadou nám zůstává způsob ustanovování vojenských duchovních; kdežto Bielik s poukazem k nejv. rozhodnutí ze dne 3. ledna 1869 udává, že jmenování všech duchovních vychází od císaře, mají »Organische Bestimmungen für die Militär-Seelsorge« uveřejněné v 43. čísle vojenského »Normal-Verordnungsblattu« z r. 1883 (ad Praes. Nro. 4098) ustanovení poněkud odchylná. Škoda, že autor tuto otázku blíže nevysvětlil. Jisto jest ovšem, že o duchovní správě v území okupačním nemohlo býti rozhodováno r. 1869, jak na str. 207 jest udáno. — Ze spisu vane všude autorova láska k věci opravdová.

Henner.

Právní dějiny německé a slovanské.

Amira Karl v. — Grundriss des germanischen Rechts, II. verb. A. Sonderabdruck a. d. II. A. von Pauls Grundriss der germ. Philologie. Strassburg. Trübner 1897. VI. i 184 str.

Lehmann H. O. — Deutsche Rechtsgeschichte und Grundzüge des deutschen Privatrechts. (*Birkmeyer*, Encyklopädie der Rechtswissenschaft. Berlin. Häring 1901, str. 193—353.)

Brunner H. — Grundzüge der deutschen Rechtsgeschichte. Leipzig. Duncker & Humblot. 1901. VI. i 298 str.

Tři spisy nejpřednějších zástupců oboru dějin práva německého, spracované pro obsáhlá díla encyklopedická; neboť i spis Brunnerův jest jen novým spracováním pojednání téhož sp.: »Quellen und Geschichte des deutschen Rechtes« v Holtzendorfově encyklopedii právní V. vyd. str. 215—302.

Porovnání těchto spisů tím jest zajímavějším, poněvadž jejich spisovatelé — ač vesměs v témže oboru německé právovědy, dějinách práva německého, vynikající místo jako samostatní badatelé i duchaplní vykladači zaujmají, předce namnoze v tom se různí, že každý z nich, jakož jiné sem náležité práce jejich dokazují, jiné stránce předmětu svého obzvláštní pozornost věnuje. *Amira* již od prvního vystoupení svého na poli literatury obrací zřetel na povšechně germánské právo, *Lehmann* zejména v oboru soukromého práva německého pracuje, *Brunner* pak, bez odporu nejpřednější místo mezi žijícími pěstiteli práva německého zaujmající, obzvláště četnými svými pracemi v oboru něm. práva processualního i velevýznamnými svými výzkumy na poli starších pramenů práva německého vysoko vyniká.

Tyto speciality spisovatelů jeví též vliv na povahu všech tří, shora uvedených prací.